

Stichting De Hoeksche School,
openbaar primair en voortgezet onderwijs
Hoeksche Waard

**Regeling time-out, schorsing en verwijdering
van leerlingen, onaanvaardbaar gedrag van
ouders/verzorgers
primair en voortgezet onderwijs**

*Vastgesteld door het College van Bestuur d.d. 1 juli 2020 (aangepast aan gewijzigde Wvo d.d. 1 november 2022)
na positief advies van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad po d.d. 30 juni 2020
en na positief advies van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad vo d.d. 29 juni 2020*

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Algemeen.....	4
Aangifte bij de politie	4
Onaanvaardbaar gedrag van ouders/verzorgers	5
Time-out	5
Schorsing	5
Gronden voor schorsing	6
Procedure en stappenplan	6
Primair onderwijs	6
Voortgezet onderwijs	8
Verwijderen	10
Gronden voor verwijdering	10
Procedure en stappenplan	12
Primair onderwijs	12
Voortgezet onderwijs	13

Inleiding

De regeling 'Schorsing en (voornemen tot) verwijdering van leerlingen en ontzegging toegang van ouders/verzorgers' heeft als uitgangspunt dat er schoolregels zijn opgesteld. De schoolregels dienen bij inschrijving op de school aan de ouders/verzorgers bekend gemaakt te worden en ook de leerlingen dienen op de hoogte te zijn van de schoolregels.

Als de school vaststelt dat een leerling niet langer met succes het onderwijs op onze school (zoals verwoord in het schoolplan) kan volgen (door oorzaken in of buiten de leerling gelegen) of als er sprake is van ernstige verstoringen op het gebied van veiligheid of orde kan de directeur/rector besluiten deze leerling te schorsen dan wel van de school te verwijderen. Voorafgaande aan het traject van schorsing en of verwijdering kan er een time out worden ingezet. Ook het gedrag van ouders of de relatie tussen de school en ouders kan reden zijn om tot verwijdering over te gaan. Bij bedreiging, belediging, schelden/schreeuwen (wanneer dit een bedreiging of belediging betreft) kan er tevens aangifte gedaan worden bij de politie.

Deze regeling dient als instrument om er voor te zorgen dat besluiten met betrekking tot schorsing of verwijdering van leerlingen door de bevoegde personen in overeenstemming met wet- en regelgeving zorgvuldig en gemotiveerd worden genomen.

Algemeen

Wanneer een leerling de gedragsregels overtreedt die binnen de school gelden, dan kan hierop worden gereageerd met een opvoedkundige of ordemaatregel. Opvoedkundige maatregelen zijn pedagogische handelingen die beogen sociaal gewenst gedrag te bevorderen en leerlingen te vormen.

Voorbeelden van **opvoedkundige maatregelen** zijn:

- het geven van een time-out
- een leerling laten nakomen
- een leerling strafwerk geven

Omdat deze maatregelen de rechtssfeer van de leerling slechts zijdelings raken, gaat het hier om feitelijke handelingen. Dit betekent dat een leerkracht opvoedkundige maatregelen aan een leerling kan opleggen.

Naast opvoedkundige maatregelen bestaan er **ordemaatregelen**. Deze zijn in oplopende mate van zwaarte:

- Schriftelijke berisping;
- Schorsing;
- Verwijdering.

Omdat dit de rechtspositie van leerlingen raakt, geldt dat het college van bestuur gerechtigd is tot het opleggen van een ordemaatregel. Het college van bestuur kan deze bevoegdheid mandateren aan de schooldirecteur.

Bij het opleggen van een ordemaatregel is het onder andere van belang dat:

- Er een evenredige verhouding bestaat tussen de overtreding die de leerling heeft begaan en de ordemaatregel die wordt opgelegd;
- De leerling enige mate van schuld heeft gehad aan de normschending;
- De ordemaatregel wordt opgelegd conform de procedurele regels die hiervoor gelden.

Voordat wordt overgegaan tot verwijdering, kan ervoor worden gekozen eerst een schriftelijke waarschuwing voor een verwijdering te geven. Bij de beslissing om al dan niet over te gaan tot het opleggen van een ordemaatregel, dienen alle relevante omstandigheden van het geval te worden meegewogen.

Aangifte bij de politie

Alles wat bij de wet verboden is, is vanzelfsprekend ook in en rond de school of tijdens buitenschoolse activiteiten verboden. Strafbare feiten zullen altijd leiden tot melding of aangifte bij de politie.

Bij een vermoeden dat een leerling betrokken is bij een ernstig strafbaar feit binnen dan wel jegens de school kan de directie de politie inschakelen en/of aangifte doen.

Onaanvaardbaar gedrag van ouders/verzorgers

Naast het gedrag van leerlingen kan ook het gedrag van ouders/verzorgers aanleiding geven tot het nemen van maatregelen. Ouders die de rust van het onderwijsproces verstoren, kunnen de toegang worden ontzegd. In laatste instantie kan zelfs worden besloten tot schorsing, dan wel verwijdering van de leerling.

Ontzegging van de toegang betreft een verbod het schoolgebouw en/of schoolplein te betreden. In geval van verbaal en/of fysiek geweld door een ouder/verzorger kan overgegaan worden tot het ontzeggen van de toegang tot de school van de betreffende ouder/verzorger.

De ontzegging van toegang kan maximaal zes maanden duren, waarna opnieuw een besluit wordt genomen over de wijze van toelaten van de betreffende ouder/verzorger tot de school.

Het voornemen de ouder/verzorger de toegang tot het schoolgebouw en het schoolplein te ontzeggen wordt beargumenteerd door de directeur/rector voorgelegd aan het college van bestuur. Indien het college van bestuur instemt met de ontzegging wordt het besluit (mondeling en schriftelijk, gemotiveerd, door de directeur/rector medegedeeld aan de ouder/verzorger.

Het kan verstandig zijn om de wijkagent op de hoogte te stellen van hetgeen er speelt, ook al is er nog geen sprake van ontzegging van de toegang. De school is in elk geval niet bevoegd om bij overtreding van het toegangsverbod, de betrokken ouders zelf te verwijderen uit de school of van de terreinen. Dit is voorbehouden aan de politie wegens lokaal-/terreinvredebreuk. Een wijkagent kan eventueel proces-verbaal opmaken.

Time-out

Voorafgaand aan ingrijpende maatregelen als schorsing en verwijdering kan de directeur/rector van de school de time-out maatregel toepassen. In geval van time-out wordt de leerling na een ernstig incident **voor de rest van de dag** toegang tot de school/lessen ontzegd.

De ouders/verzorgers van de leerling worden door de school geïnformeerd over de time-out maatregel en worden eventueel uitgenodigd voor een gesprek.

Als de leerling de toegang tot de school/lessen langer moet worden ontzegd, is er sprake van schorsing.

Schorsing

Een schorsing is een besluit om de leerling, wegens een bepaalde gedraging, tijdelijk niet toe te laten tot de lessen of tot de school. De leerling wordt in een aparte ruimte gezet en gaat daar werken aan zijn schoolwerk of krijgt schoolwerk mee naar huis.

Wanneer een leerling wordt geschorst, dan betekent dit dat hem of haar tijdelijk het recht op deelname aan onderwijs wordt ontzegd.

Schorsing kan worden gezien als een ultieme mogelijkheid voor de school om aan een leerling een waarschuwing te geven voor bepaald ontoelaatbaar gedrag. **Er is pas sprake van een schorsing als een leerling voor ten minste één dag wordt uitgesloten van het recht op deelname aan onderwijs.**

De tijdelijke uitsluiting van een leerling van onderwijs of van enkele vakken of bepaalde schoolactiviteiten geldt in het algemeen pas als een formele ordemaatregel, als het minstens een dag omvat. Verwijdering uit een lopend onderwijs uur kan enkel worden beschouwd als een pedagogische maatregel.

De duur van de schorsing zal in verhouding moeten staan tot de aard en de ernst van de overtreding.

Schorsing in het primair onderwijs is geregeld in artikel 40c WPO; schorsing in het voortgezet onderwijs is geregeld in artikel 8.14 WVO 2020. In deze artikelen staat dat het bevoegd gezag met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste één week (vijf schooldagen) kan schorsen.

In het voortgezet onderwijs kan een leerling voor een langere periode dan een week worden geschorst indien er sprake is van een verwijderingsprocedure. Definitieve verwijdering van een leerplichtige leerling geschiedt slechts na overleg met de inspectie. Hangende dit overleg, kan de leerling worden geschorst. Het overleg strekt er mede toe na te gaan op welke andere wijze de betrokken leerling onderwijs zal kunnen volgen (artikel 8.15 lid 3 WVO 2020).

Gronden voor schorsing

De volgende gebeurtenissen schenden onze relationele waarden en kunnen aanleiding zijn om een leerling te schorsen:

- Het zich (herhaaldelijk) niet gedragen volgens de vastgestelde schoolregels;
- Herhaalde les-/ordeverstoring;
- Het in gevaar brengen van andere leerlingen, ouders/verzorgers en/of personeel;
- Verbaal en/of fysiek geweld tegenover andere leerlingen, ouders/verzorgers en/of personeel;
- Het in gevaar brengen door de ouder/verzorger van andere leerlingen, ouders/verzorgers en/of personeel;
- Verbaal en/of fysiek geweld door de ouder/verzorger tegenover andere leerlingen, ouders/verzorgers en/of personeel.

Het besluit om een kind te schorsen is een besluit in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht. Indien de ouders/verzorgers het daar niet mee eens zijn, dient een bezwaarschrift ingediend te worden (en daarna evt. beroep te worden ingesteld bij de rechtbank). Als sprake is van een spoedeisend belang kan, vanaf het moment dat een bezwaarschrift is ingediend, ook een voorlopige voorziening worden gevraagd van de rechter.

Procedure en stappenplan

In geval het voorgevallen incident zeer ernstig is, kan worden overgegaan tot een schorsing.

Primair onderwijs

- Het college van bestuur van Stichting De Hoeksche School wordt voorafgaand aan de schorsing in kennis gesteld van deze maatregel en om goedkeuring gevraagd.
- Zorgvuldigheid vereist dat de directeur voorafgaand aan de schorsing niet alleen de leerkracht maar ook de ouders raadpleegt, **tenzij er sprake is van een spoedeisend geval**: Voordat tot schorsing wordt overgegaan dient minimaal twee keer gewaarschuwd te zijn in de vorm van een gesprek waarbij aanwezig zijn: de ouders/verzorgers, de groepsleerkracht en de directeur. Deze gesprekken worden vastgelegd in een verslag de die ouders/verzorgers voor gezien tekenen. Indien de ouders/verzorgers niet willen tekenen, maakt de directeur hier een aantekening van. De verslagen worden toegevoegd aan het leerlingendossier.

In het geval dat een leerling andere leerlingen en/of personeel en/of ouders/verzorgers in gevaar brengt, kan zonder waarschuwing overgegaan worden tot schorsing. De ouders/verzorgers worden dan na het schorsingsbesluit gehoord. Het is aan te raden de schorsingsdagen te gebruiken voor een gesprek met de ouders/verzorgers om ondermeer afspraken te maken over het vervolgtraject.

- Indien het college van bestuur instemt met de schorsing, neemt de directeur het schorsingsbesluit (gemandateerd door het college van bestuur in het managementstatuut).
- De directeur deelt dit besluit (mondeling en) schriftelijk mede (zie [modelbrief in bijlage 1](#)) aan de ouders/verzorgers.

NB: Let op: ondertekening van de brief namens het college van bestuur.

Verstuur dit besluit per post en zoveel mogelijk eveneens per e-mail.

In het schorsingsbesluit moeten worden vermeld:

- de redenen van de schorsing;
- de ingangsdatum van de schorsing;
- de duur van de schorsing;
- een bezwaarclausule. Daarin moet staan vermeld dat als de ouders/verzorgers het niet eens zijn met de inhoud van het besluit, zij binnen 6 weken na dagtekening van het schorsingsbesluit hiertegen in bezwaar kunnen gaan door het indienen van een bezwaarschrift bij het college van bestuur. Vermeldt hierbij o.a. de contactgegevens van het college van bestuur.

- De directeur stuurt een kopie van het schorsingsbesluit naar het college van bestuur.
- Een kopie van het schorsingsbesluit gaat naar de leerplichtambtenaar.
- De betrokken ouders/verzorgers worden door de directie zo snel mogelijk (telefonisch of schriftelijk) uitgenodigd voor een gesprek betreffende de maatregel. Hierbij dienen nadrukkelijk oplossingsmogelijkheden te worden verkend, waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de school aan de orde komen.
- De schorsing bedraagt maximaal één week. Als de schorsing langer duurt dan één dag wordt de Inspectie door de directeur geïnformeerd (via het Internet Schooldossier).
- Gedurende de schorsing wordt de leerling in principe de toegang tot de school ontzegd. Voor zover mogelijk worden er maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden, eventueel in een aparte ruimte op school. Schorsing mag niet betekenen dat het doen van toetsen (denk aan cito-entree of eindtoetsen) wordt belemmerd. Dit vraagt passende maatregelen, bijv. het wel tot de school toelaten voor het doen van deze toets. Daarnaast kan het beschikbaar stellen van (thuis)studiemateriaal tot de mogelijkheden behoren.

NB: Bij schorsing blijft de onderwijkskundige relatie met de leerling intact.

- Van de schorsing en het gesprek met de ouders/verzorgers wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders/verzorgers voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen. Indien de ouders/verzorgers niet willen tekenen, maakt de directeur hier een aantekening van.

Het verslag wordt ter kennisgeving verstuurd aan:

- het college van bestuur
- de leerplichtambtenaar
- de Onderwijsinspectie, als er sprake is van een schorsing die langer duurt dan een dag.

- Ouders/verzorgers kunnen binnen 6 weken na dagtekening van het schorsingsbesluit in bezwaar gaan d.m.v. het indienen van een bezwaarschrift bij het college van bestuur.¹ Het college van bestuur dient in principe binnen 6 weken na de dag waarop de termijn voor het indienen van het bezwaarschrift voor de bezwaarmakers is verstreken een beslissing te nemen.
Het indienen van een bezwaarschrift schorst niet de werking van het bestreden schorsingsbesluit. Het besluit blijft gewoon van kracht en er kan ook uitvoering aan worden gegeven. Tijdens de bezwaarschriftenprocedure is er echter wel de mogelijkheid om de president van de rechtbank te verzoeken een voorlopige voorziening te treffen. Die mogelijkheid is er echter alleen als tegen het schorsingsbesluit tijdig bezwaar is ingediend. Bovendien moet er sprake zijn van een spoedeisend belang, waarbij de gevraagde voorziening dient te voorkomen dat een onmiddellijke uitvoering van het bestreden besluit tot onherstelbare gevolgen leidt.
- Indien ouders/verzorgers het niet eens zijn met de beslissing van het college van bestuur op hun bezwaarschrift, hebben zij vervolgens de mogelijkheid tot het instellen van beroep op een administratieve rechter, ingevolge de Algemene wet bestuursrecht. De beroepstermijn bedraagt zes weken.
- Na de schorsingsperiode wordt de leerling weer tot de lessen toegelaten. Het is niet toegestaan om een leerling opnieuw te schorsen voor hetzelfde feit. Een schorsing kan alleen meerdere malen voor dezelfde leerling worden toegepast, als er sprake is van een nieuw incident.

Voortgezet onderwijs

- De directeur/rector neemt het schorsingsbesluit (gemandateerd door het college van bestuur in het managementstatuut).
NB: De directeur is bevoegd om het mandaat om een leerling tot maximaal 1 dag te schorsen in ondermandaat te geven aan een door de directeur aan te wijzen persoon.
Zorgvuldigheid vereist dat voorafgaand aan de schorsing niet alleen de leerkracht wordt geraadpleegd maar ook de ouders op de hoogte worden gesteld, **tenzij er sprake is van een spoedeisend geval.**
- De directeur/rector deelt het schorsingsbesluit (mondeling en) schriftelijk mede (zie [modelbrief in bijlage 1](#)) aan:
  - de leerling; en
  - de ouders/verzorgers indien de leerling nog geen 18 jaar is.**NB: Let op: ondertekening van de brief namens het college van bestuur.**
Verstuur dit besluit per post en zoveel mogelijk eveneens per e-mail.
In het schorsingsbesluit moeten worden vermeld:
  - de redenen van de schorsing;
  - de ingangsdatum van de schorsing;
  - de duur van de schorsing;
  - een bezwaarclausule. Daarin moet staan vermeld dat als de ouders/de leerling het niet eens

---

¹ Ingevolge de Algemene Wet Bestuursrecht. De termijn begint met ingang van de dag na die waarop het besluit op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt (artikel 6:8, eerste lid, Awb). Dat is de eerste dag na verzending. Er is hier dus geen sprake van een klacht die conform de klachtenregeling van Stichting De Hoeksche School moet worden behandeld.

zijn met de inhoud van het besluit, zij binnen 6 weken na dagtekening van het schorsingsbesluit hiertegen in bezwaar kunnen gaan door het indienen van een bezwaarschrift bij het college van bestuur. Vermeldt hierbij o.a. de contactgegevens van het college van bestuur.

- Indien sprake is van schorsing langer dan een dag wordt een kopie van het besluit naar het college van bestuur gestuurd.
- Bij schorsing langer dan een dag gaat een kopie van het schorsingsbesluit naar de leerplichtambtenaar.
- De betrokken ouders/verzorgers en de leerling worden door de school zo snel mogelijk (telefonisch of schriftelijk) uitgenodigd voor een gesprek betreffende de maatregel. Hierbij dienen nadrukkelijk oplossingsmogelijkheden te worden verkend, waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de school aan de orde komen.
- De schorsing bedraagt maximaal één week. Als de schorsing langer duurt dan één dag wordt de Inspectie door de directeur/rector geïnformeerd (via het Internet Schooldossier).
- Gedurende de schorsing wordt de leerling in principe de toegang tot de school ontzegd. Voor zover mogelijk worden er maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden, eventueel in een aparte ruimte op school. Schorsing mag niet betekenen dat het doen van toetsen wordt belemmerd. Dit vraagt passende maatregelen, bijv. het wel tot de school toelaten voor het doen van deze toets. Daarnaast kan het beschikbaar stellen van (thuis)studiemateriaal tot de mogelijkheden behoren.

NB: Bij schorsing blijft de onderwijskundige relatie met de leerling intact.

- Van de schorsing en het gesprek met de ouders/verzorgers en de leerling wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders/verzorgers en de leerling voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen. Indien de ouders/verzorgers/de leerling niet willen tekenen, maakt de directeur/rector hier een aantekening van.

Als er sprake is van een schorsing die langer duurt dan een dag wordt het verslag ter kennisgeving verstuurd aan:

- het college van bestuur
- de leerplichtambtenaar
- de Onderwijsinspectie.

- Ouders/verzorgers en de leerling kunnen binnen 6 weken na dagtekening van het schorsingsbesluit in bezwaar gaan d.m.v. het indienen van een bezwaarschrift bij het college van bestuur.¹

Het college van bestuur dient in principe binnen 6 weken na de dag waarop de termijn voor het indienen van het bezwaarschrift voor de bezwaarmakers is verstreken een beslissing te nemen.

Indien in de bezwaarprocedure vast komt te staan dat het schorsingsbesluit onrechtmatig is geweest, dient het schorsingsbesluit uit het leerlingdossier/leerlingvolgsysteem te worden verwijderd. In dat geval kan in het dossier wel een notitie worden gemaakt van het grensoverschrijdend gedrag dat de leerling heeft vertoond.

---

¹ Ingevolge de Algemene Wet Bestuursrecht. De termijn begint met ingang van de dag na die waarop het besluit op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt (artikel 6:8, eerste lid, Awb). Dat is de eerste dag na verzending. Er is hier dus geen sprake van een klacht die conform de klachtenregeling van Stichting De Hoeksche School moet worden behandeld.

Het indienen van een bezwaarschrift schorst niet de werking van het bestreden schorsingsbesluit. Het besluit blijft gewoon van kracht en er kan ook uitvoering aan worden gegeven. Tijdens de bezwaarschriftenprocedure is er echter wel de mogelijkheid om de president van de rechtbank te verzoeken een voorlopige voorziening te treffen. Die mogelijkheid is er echter alleen als tegen het schorsingsbesluit tijdig bezwaar is ingediend. Bovendien moet er sprake zijn van een spoedeisend belang, waarbij de gevraagde voorziening dient te voorkomen dat een onmiddellijke uitvoering van het bestreden besluit tot onherstelbare gevolgen leidt.

- Indien ouders/verzorgers of de leerling het niet eens zijn met de beslissing van het college van bestuur op hun bezwaarschrift, hebben zij vervolgens de mogelijkheid tot het instellen van beroep op een administratieve rechter, ingevolge de Algemene wet bestuursrecht. De beroepstermijn bedraagt zes weken.
- Na de schorsingsperiode wordt de leerling weer tot de lessen toegelaten. Het is niet toegestaan om een leerling opnieuw te schorsen voor hetzelfde feit. Een schorsing kan alleen meerdere malen voor dezelfde leerling worden toegepast, als er sprake is van een nieuw incident.

Verwijderen

Verwijdering van een leerling in het primair onderwijs is geregeld in artikel 40 lid 10 WPO en artikel 40 lid 18 van de Wet op de expertisecentra. Verwijdering van een leerling in het voortgezet onderwijs is geregeld in artikel 8.15 WVO 2020 en artikel 40 lid 18 van de Wet op de expertisecentra artikel. Er is sprake van verwijdering als het bevoegd gezag de leerling niet langer ingeschreven wil hebben.

Verwijdering van een leerplichtige leerling is uitsluitend mogelijk wanneer een andere school bereid is deze leerling toe te laten. Dit is in de wet opgenomen om te voorkomen dat leerplichtige leerlingen voortijdig het onderwijs verlaten. Een leerling die niet meer leerplichtig is, kan wel, na zorgvuldige afweging, worden verwijderd.

Het is van groot belang dat voorafgaand aan het besluit tot verwijdering een zorgvuldige belangenafweging wordt gemaakt. Het gaat daarbij, globaal gesteld, om de afweging tussen het belang van de school bij verwijdering van de leerling en het belang van de leerling om op de school te blijven. Voor de school kan bijvoorbeeld van belang zijn dat zonder verwijdering van de betreffende leerling de rust en de veiligheid voor andere leerlingen op school niet langer gegarandeerd kunnen worden. Het belang van de leerling ligt in zijn kansen om een diploma te behalen of een overgang naar een volgend leerjaar. De belangen verschillen altijd per geval.

Gronden voor verwijdering

Er bestaan voor het bevoegd gezag twee gronden om een leerling te verwijderen:

1. School kan niet aan ondersteuningsbehoefte van leerling voldoen.
2. Er is sprake van ernstig wangedrag van leerling of ouders/verzorgers.

Sub 1:

Voor leerlingen die al onderwijs volgen op een school en bij wie de vraag naar extra ondersteuning is gerezen, geldt dat de school eerst zelf moet proberen de gevraagde ondersteuning te bieden. Wanneer het bevoegd gezag de ondersteuning niet zelf kan bieden, moet het voor een plek op een andere school zorgen. Het bevoegd gezag moet over een dergelijke beslissing overleg voeren met de ouders/verzorgers van de leerling. Voor het bevoegd gezag geldt een onderzoeksplicht ter beoordeling van de vraag of de school aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling kan voldoen.

Uit jurisprudentie volgt dat het bevoegd gezag de volgende onderdelen in zijn onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte kan betrekken:

- Aard van de beperking en daaruit voortvloeiende onderwijsbeperking;
- Beschikbare formatie en expertise van leerkrachten;
- Mogelijkheid om alle leerlingen vereiste aandacht te geven;
- Beschikbare externe hulp;
- Afstemming tussen benodigde ondersteuning van leerling en beschikbare ondersteuning.

Voorts moet het bevoegd gezag het schoolondersteuningsplan in zijn onderzoeksplicht betrekken. De school zal elk geval afzonderlijk moeten bekijken en het belang van het kind tegen dat van de school afwegen. Van belang is vooral dat de procedure waarbij tot een afweging kan worden gekomen, zorgvuldig is en dat adviezen deskundig, onafhankelijk en zoveel mogelijk eenduidig zijn. Bovendien moet de stem van de ouders/verzorgers voldoende worden gehoord.

In een verwijderingsbeslissing moet inzichtelijk gemaakt worden dat er overlegd is met de ouders/verzorgers, dat er een inventarisatie is geweest van scholen met een ondersteuningsprofiel dat overeenstemt met de ondersteuningsbehoefte van de leerling en dat de reistijd naar de nieuwe school is benoemd (vooral in het voortgezet onderwijs).

Sub 2:

Van wangedrag kan in uiteenlopende situaties sprake zijn: (herhaaldelijk) schoolverzuim, overtreding van schoolregels, agressief gedrag, bedreiging, vandalisme dan wel seksuele intimidatie. Verwijdering is een sanctie. Ook het wangedrag van ouders/verzorgers, zoals (herhaalde) intimidatie van leerkrachten, kan een reden zijn de leerling te verwijderen. Of het bevoegd gezag tot verwijdering kan overgaan, hangt van de omstandigheden van het geval af. Er is geen algemene lijn. Het wangedrag moet in ieder geval ernstig zijn.

Van belang is in ieder geval:

- Er zijn gedragsregels over hoe het bevoegd gezag met wangedrag omgaat en wanneer de grens van verwijdering is bereikt;
- (Lichtere) maatregelen ter voorkoming van herhaling hebben gefaald (schorsing, gedragsafspraken);
- Leerling/ouders/verzorgers is/zijn gewaarschuwd dat bij eerstvolgende herhaling tot verwijdering wordt overgegaan.

Denkbaar is dat er sprake is van wangedrag dat onmiddellijke verwijdering noodzakelijk maakt, zonder de genoemde eerdere maatregelen of voorafgaande waarschuwing.

Voor de rechter is van groot belang dat het bevoegd gezag bij zijn besluit een afweging heeft gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling op de school te blijven. De rechter vindt het belangrijk dat de Inspectie heeft ingestemd met het voornemen tot verwijdering.

Als een leerling niet weet wat de regels van de school zijn, kan de leerling niet op grond van overtreding van die regels worden verwijderd. Verwijdering dient daarom gebaseerd te zijn op een schoolreglement dat regels en grenzen stelt aan het gedrag van leerlingen (en personeel) en aangeeft wanneer het bevoegd gezag sancties kan opleggen. Deze sancties moeten worden omschreven. Het is essentieel dat dit beleid voor iedereen kenbaar is, ook voor de ouders/verzorgers, bijvoorbeeld door opname in de schoolgids of door uitreiking bij de aanvang van het schooljaar. Verwijdering in afwijking van beleid is niet onmogelijk, maar vergt zwaardere motivering.

Voor alle gronden van verwijdering geldt dat het bevoegd gezag slechts definitief tot verwijdering kan overgaan als een andere school bereid is de leerling toe te laten. Dit betekent dat het bevoegd gezag een resultaatsverplichting heeft en op zoek moet naar een andere school die de leerling wil toelaten. Een andere school hoeft niet persé een andere openbare school te zijn. Evenmin hoeft het bestuur zich te beperken tot scholen die bij het eigen samenwerkingsverband zijn aangesloten. Kan het bevoegd gezag geen andere school vinden, dan geldt dat het bevoegd gezag het definitieve verwijderingsbesluit niet kan nemen. Pas als het bevoegd gezag een andere school heeft gevonden die de leerling wil toelaten, kan het bevoegd gezag het definitieve verwijderingsbesluit nemen.

Procedure en stappenplan

Als bespreking met de ouders/verzorgers, de betrokken groepsleraar/docenten (en zo mogelijk met het team) en met de Inspectie van het Onderwijs niet tot een andere oplossing leidt, wordt besloten de verwijderingsprocedure in gang te zetten.

Primair onderwijs

- De directeur van de school legt het voornemen tot verwijdering voor aan het college van bestuur.
- De directeur van de school bespreekt het voornemen tot verwijdering met de Inspectie.
- De directeur van de school neemt namens college van bestuur het voornemen tot verwijdering, daartoe gemandateerd door het college van bestuur in het managementstatuut.
- Indien er sprake is van het voornemen tot verwijdering wegens het niet kunnen voldoen aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling is het wettelijk verplichte onderwijskundig rapport opgesteld; de ouders/verzorgers hebben een kopie ontvangen.
- Het voornemen tot verwijdering wordt schriftelijk bekend gemaakt aan de ouders/verzorgers (zie [modelbrief in bijlage 2](#) of [bijlage 4](#)).

De ouders/verzorgers worden uitgenodigd voor een gesprek over dit voornemen.

NB: Let op: ondertekening van de brief namens het college van bestuur.

Verstuur dit besluit per post en zoveel mogelijk eveneens per e-mail.

- Een afschrift van het voornemen tot verwijdering gaat naar de leerplichtambtenaar en de Inspectie. Indien wenselijk, kunnen na toestemming van de ouders/verzorgers ook betrokken hulpverleningsinstanties onder de informatieplicht worden gebracht.
- Maak een verslag van het gesprek met de ouders/verzorgers op school.
- Is het gesprek geen aanleiding tot afzien van verwijderen, dan start de zoektocht naar een andere school.
- Indien een andere school bereid is de leerling in te schrijven neemt het bevoegd gezag een besluit tot verwijdering (modelbrief in [bijlage 3](#) of [bijlage 5](#)), na overleg met de Inspectie. Het besluit bevat:
  - de redenen voor verwijdering, met een afweging tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling op de school te blijven;
  - welke school bereid is de leerling toe te laten;
  - de datum van verwijdering;
  - de bezwaarclausule, waarin staat dat de ouders/verzorgers binnen 6 weken na dagtekening van het besluit een bezwaarschrift kunnen indienen bij het bevoegd gezag.Verstuur dit besluit per post en zoveel mogelijk eveneens per e-mail.
- De leerplichtambtenaar moet worden geïnformeerd over de beslissing tot verwijdering.

- Indien de ouders/verzorgers het niet eens zijn met het besluit tot verwijdering kunnen zij binnen 6 weken een bezwaarschrift indienen bij het bevoegd gezag². Het bevoegd gezag moet binnen vier weken een beslissing nemen. Tegen de beslissing op bezwaar die het bevoegd gezag heeft genomen, kunnen ouders/verzorgers in beroep gaan bij de bestuursrechter.

Voortgezet onderwijs

- De directeur/rector legt het voornemen tot verwijdering voor aan het college van bestuur.
- De directeur/rector gaat in overleg met de Inspectie over het voornemen tot verwijdering.
- De directeur/rector van de school neemt namens college van bestuur het voornemen tot verwijdering, daartoe gemandateerd door het college van bestuur in het managementstatuut.
- Het voornemen tot verwijdering wordt schriftelijk bekend gemaakt aan de ouders/verzorgers en de leerling (zie modelbrief in [bijlage 6](#) of [bijlage 8](#)). De ouders/verzorgers en de leerling worden uitgenodigd voor een gesprek over dit voornemen. **NB: Let op: ondertekening van de brief namens het college van bestuur.**
Als de leerling 18 jaar of ouder is, hoeven de ouders/verzorgers niet gehoord te worden. Verstuur dit besluit per post en zoveel mogelijk eveneens per e-mail.
- Een afschrift van het voornemen tot verwijdering gaat naar de leerplichtambtenaar en de Inspectie. Indien wenselijk, kunnen na toestemming van de ouders/verzorgers ook betrokken hulpverleningsinstanties onder de informatieplicht worden gebracht.
- Tot het moment van de definitieve verwijdering volgt de leerling een alternatief onderwijsprogramma op de school. Wanneer dit niet mogelijk is, kan de leerling hangende de verwijderingsprocedure worden geschorst. In dat geval wordt een schorsingsbesluit genomen en moet worden voldaan aan alle vereisten rondom schorsing in het voortgezet onderwijs zoals hierboven beschreven. Omdat schorsing in dit geval langer zal duren dan een dag, is overleg met de Inspectie vereist.
- Maak een verslag van het gesprek met de ouders/verzorgers en de leerling op school.
- Is het gesprek geen aanleiding tot afzien van verwijdering, dan start de zoektocht naar een andere school.
- Indien een andere school bereid is de leerling in te schrijven neemt het bevoegd gezag een besluit tot verwijdering ([bijlage 7](#) of [bijlage 9](#)), na overleg met de Inspectie. Het besluit bevat:
  - de redenen voor verwijdering, met een afweging tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling op de school te blijven;
  - welke school bereid is de leerling toe te laten;
  - een overweging rondom de reistijd naar de nieuwe school;
  - de datum van verwijdering;
  - de bezwaarclausule, waarin staat dat de ouders/verzorgers binnen 6 weken na dagtekening van het besluit een bezwaarschrift kunnen indienen bij het bevoegd gezag.

---

² Ouders/verzorgers kunnen er ook voor kiezen om een geschil aanhangig te maken bij de Geschillencommissie passend onderwijs, als er sprake is van verwijdering wegens het niet kunnen voldoen aan de ondersteuningsbehoefte. Alle scholen en samenwerkingsverbanden dienen aangesloten te zijn bij deze commissie. De termijn voor het indienen van het verzoekschrift is 6 weken. De commissie brengt vervolgens binnen 10 weken een oordeel uit aan het bevoegd gezag, rekening houdend met het schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan. Het gaat hier om een niet-bindend advies waartegen geen bezwaar of beroep kan worden ingesteld. Indien een geschil aanhangig is gemaakt bij de commissie en de ouders/verzorgers ook bezwaar bij het bevoegd gezag hebben gemaakt tegen de beslissing over verwijdering, neemt het bevoegd gezag de beslissing op bezwaar pas nadat de commissie heeft geoordeeld.

Het schriftelijk besluit wordt gestuurd naar de leerling en, als de leerling jonger is dan 18 jaar, aan de ouders/verzorgers. Verstuur dit besluit ook zoveel mogelijk eveneens per e-mail.

- Indien de ouders/verzorgers en/of de leerling het niet eens zijn met het besluit tot verwijdering kunnen zij binnen 6 weken een bezwaarschrift indienen bij het bevoegd gezag³. Het bevoegd gezag moet binnen vier weken een beslissing nemen. Tegen de beslissing op bezwaar die het bevoegd gezag heeft genomen, kunnen ouders/verzorgers en/of de leerling in beroep gaan bij de bestuursrechter.
- Het bevoegd gezag stelt de Inspectie van het Onderwijs schriftelijk en met opgave van redenen in kennis van het verwijderingsbesluit.

---

³ Ouders/verzorgers kunnen er ook voor kiezen om een geschil aanhangig te maken bij de Geschillencommissie passend onderwijs, als er sprake is van verwijdering wegens het niet kunnen voldoen aan de ondersteuningsbehoefte. Alle scholen en samenwerkingsverbanden dienen aangesloten te zijn bij deze commissie. De termijn voor het indienen van het verzoekschrift is 6 weken. De commissie brengt vervolgens binnen 10 weken een oordeel uit aan het bevoegd gezag, rekening houdend met het schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan. Het gaat hier om een niet-bindend advies waartegen geen bezwaar of beroep kan worden ingesteld. Indien een geschil aanhangig is gemaakt bij de commissie en de ouders/verzorgers ook bezwaar bij het bevoegd gezag hebben gemaakt tegen de beslissing over verwijdering, neemt het bevoegd gezag de beslissing op bezwaar pas nadat de commissie heeft geoordeeld.